

Mens deltagerne drikker formiddagskaffe, gennemgår projektleder Mette Kronborg fra Økologisk Landsforening resultatet af Klimahandlingsplanen for Romsdal.

Forstærket klimaindsats i økologisk landbrug

Klimaskolen og udarbejdelsen af Klimahandlingsplaner og RISE-analyser er en del af projektet Forstærket klimaindsats i økologisk landbrug.

I projektet er der udarbejdet klimahandlingsplaner på driftsniveau hos 40 økologiske landmænd fra Djursland og Vejle og Vesthimmerlands kommuner. Handlingsplanerne er udarbejdet ved hjælp af et klimaoptimeringsværktøj. På et antal ejendomme gennemføres også screening af bæredygtighed med RISE-model-

len. Ved at benytte begge værktøjer (Klimaoptimering og RISE) bliver det muligt at evaluere, hvordan de supplerer hinanden med indhold og detaljeringsgrad.

Der udbydes erfagrupper (klimaskoler) til de økologiske landmænd, der har fået lavet almindelige klimatjek og RISE-analyser. I grupperne kan landmændene inspirere hinanden til at forbedre deres klimaprofil med udgangspunkt i deres klimahandlingsplaner.

Klimaskole til formiddagskaffen

Landbrugets klimaaftryk skal ned - om ikke andet, så fordi forbrugerne forventer det. Sådan kan man kort fortalt sammenfatte stemningen på det første erfamøde i Økologisk Landsforenings Klimaskole i Vejle Kommune

KLIMASKOLE
AF IRENE BRANDT

- Jeg håber, at det arbejde, vi laver for at reducere vores klimapåvirkning, giver os goodwill hos forbrugerne, så vi også på sigt kan tjene penge på den klimaindsats, vi laver, sagde Mogens Skovdal Hansen.

Han er sammen med sig ægtefælle, Anne Grethe, økologisk mælkeproducent nord for Give, og ordene faldt, da Økologisk Landsforenings Klimaskole for en formiddag var flyttet ind på parrets gård, Romsdal, for at udveksle erfaringer om arbejdet med klimahandlingsplaner.

Anne Grethe Hansen har serveret formiddagskaffe for deltagerne på erfamødet, og mens kanderne sendes rundt, fortæller hun, at klimaindsatsen efter hendes mening ikke er til at komme uden om.

- Alle taler om klimaet. Så selvfølgelig skal vi handle på det, sagde hun.

Erling Fischer Madsen, der plejer natur med stude i Vejle-området, er også med på mødet:

- Jeg vil gerne følge op på de tiltag, klimahandlingsplanen for min bedrift anbefaler, for vi skal som landmænd følge med udviklingen og de krav, vi bliver stillet over for, når landbruget også bliver omfattet af EU's klimamål, sagde Erling Fischer Madsen.

Ploven er hævet

Tidligere på året blev der lavet en klimahandlingsplan på Romsdal, som blev gennemgået på erfamødet. Da handlingsplanen blev udarbejdet, blev der indgået en aftale om tre klimatiltag, som Mogens Skovdal Hansen og Anne Grethe Hansen kunne gennemføre på Romsdal: Hæv ploven seks centimeter; hyppigere udpumpning af gylle samt telt over gylletanken.

- Jeg har ændret ploven, så den ikke længere stikker så dybt. Det har betydet et reduceret forbrug af dieselolie, fortalte Mogens Skovdal Hansen. Han fortsatte:

- Og de grønt- og efterafgrøder, der er sået i marker, hvor pløjedybden er reduceret, står godt.

Til gengæld er han mere spændt på, hvad resultatet bliver, når det er en græsmark, der skal pløjes op inden, han sår korn.

- Rodkruddet som agertidsel kan drille; men jeg kan pløje to gange og undlade at harve, sagde Mogens Skovdal Hansen.

Gyllepumpen kører dagligt

Den hævde plov sparer ifølge handlingsplanen atmosfæren for 5,2 ton CO₂ årligt. Hvis gyllen dagligt pumpes fra stalden over i gylletanken, kan at-

mosfæren spares for endnu flere CO₂ ækvivalenter - nemlig 90 ton om året.

- Tidligere pumpede vi gyllen ud cirka én gang om måneden. Nu gør vi det ugentligt. Og det er helt vildt, hvor meget vi kan spare på en indsats, der er så enkel, konstaterede Anne Grethe Hansen.

Det er især i de kolde måneder, effekten af den ugentlige udpumpning batter på klimaregnskabet.

- Fordampningen af metan fra gyllen er større, jo varmere gyllen er. I stalden er der altid varmere end i gylletanken. Derfor skal gyllen ud af stalden og ind i tanken så hurtigt som muligt, forklarede Mette Kronborg, der er projektleder på Klimaskolen. Hun fortsatte:

- Overdækker I gylletanken, opnår I en yderligere besparelse på 24 ton CO₂ ækvivalenter.

Flydelaget beskytter ikke tilstrækkeligt mod udledningen af drivhusgasser fra gylletanken.

- Der er en hårfin balance mellem hvor meget metan, der befinder sig under og lige over flydelaget. Hvis metanen over flydelaget blæser væk eller fordampes, frigives mere metan for at opfylde en ny ligevægt; men er gylletanken overdækket, sker udskiftningen af metan ikke så hurtigt,

og der frigives derfor ikke så meget metan, sagde Mette Kronborg.

RISE eller klimahandleplan?

På Romsdal udarbejdede Henning Sørensen fra ØkologiRådgivning Danmark sidste år en RISE bæredygtighedsrapport. RISE-analysen tager afsæt i ti temaer, der har betydning for gårdens bæredygtighed i bred forstand. Temaerne spænder fra Jord over Klima til Livskvalitet og Økonomi.

I RISE-analysen scorerer bedriften i gennemsnit lavt på temaet Klima. Det skyldes til dels den høje metanudledning fra ejendommens kvægbesætning og til dels, at der er fældet ti ha nåleskov på ejendommen. Arealet er tilplantet med nye løvtræer; men de tæller endnu ikke positivt i RISE-analysen.

En høj selvforsyningsgrad med energi og god management af energiforbruget trækker til gengæld resultatet op.

- Inden vi fik lavet RISE-analysen, var vi selvfølgelig klar over, at der var ting, vi kunne gøre bedre, så vi var lidt nervøse; men analysen viser jo også de områder, hvor vi gør det godt, og så er det samlede resultat jo slet ikke så dårligt, sagde Mogens Skovdal Hansen.

Sammenligner han de to redskaber - RISE bæredygtighedsanalysen og Klimahandlingsplanen - synes han, de ligner hinanden.

- Men handlingsplanen kommer med konkrete anbefalinger, så vi har noget at gå efter, lød konklusionen fra Mogens Skovdal Hansen.

Anne Grethe Hansen supplerede:

- Og en del af tiltagene er jo ret lette at følge op på. Jeg synes, Klimahandlingsplanen gør klimaindsatsen meget håndgribelig. Inden vi fik lavet handlingsplanen, ville vi selvfølgelig også gerne nedbringe vores klimapåvirkning, men hvad, vi skulle gøre i praksis, var ret abstrakt. Nu har vi en række konkrete indsatser, og vi har allerede ændret noget, og indsatsen giver også mening for mange andre ting på vores bedrift.

Anne Grethe Hansen får også det sidste ord:

- Vi vil gentage målingerne, så vi husker at følge op på vores indsats. Erfamøderne her i Klimaskolen er også vigtige, fordi vi på møderne får mulighed for at snakke med andre om klima, og vi får genopfrisket betydningen af de forskellige indsatser. Det er jo ikke alt, man husker, fordi man har hørt det én gang.

To værktøjer

Rise

Værktøjet RISE er udviklet med henblik på at kvalificere bæredygtighed på landbrug. Grundlaget er tankegangen fra Brundtland-rapporten og specifikt Agenda 21, som er FN's plan for en bæredygtig udvikling i det 21. århundrede. Bæredygtigheden gælder både den enkelte landbrugsbedrift og bedriftens bidrag til en bæredygtig samfundsudvikling. Metoden er at holde det enkelte landbrug op mod et sæt af bæredygtighedsstandarder inden for miljø, økonomi og social ansvarlighed.

Klimahandlingsplan

Baggrunden for en klimahandlingsplan er en beregning af bedriftens udledning af drivhusgasser, samlede kulstofbinding og energiproduktion. Beregningen er en såkaldt livscyklusvurdering (LCA) og skal synliggøre: Hvor er bedriften nu? En livscyklusvurdering forholder sig til produkter fra vugge til grav. Således vil belastningen fra produktion af mælk også indeholde belastningen fra dyrkning og transport af det foder, som købes ind til bedriften.

I klimahandlingsplanen er der fokus på handling. Og LCA-analysen er derfor afgrænset til faktorer, landmanden har direkte indflydelse på. Omdrejningspunktet er gården og de produkter, der bliver fremstillet her. Det er den årlige udledning af drivhusgasserne metan (CH₄), lattergas (N₂O) og kuldioxid (CO₂), der opgøres på grundlag af bedriftens forbrug af foder, gødning og energi.

Kilde: Økologi - Landbrug, mad og bæredygtighed, Munksgaard.

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

